

İNFORMASIYA LOGİSTİKASI İNFORMASIYANIN OPERATİV ÖTÜRÜLMƏSİNDƏ ƏSAS VASİTƏDİR

Xuraman Ağayeva

*BDU, Biblioqrafiyaşünaslıq kafedrasının dosenti,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru*

Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması ilə əlaqədar olaraq virtual mühi-
tin günü-gündən artdığı, genişləndiyi müasir dünyamızda elmi yeniliklərin,
yeni elmi-tədqiqat üsullarının əhəmiyyəti obyektiv zərurətə çevrilir. Artıq
cəmiyyət elmin, yeni informasiya texnologiyalarının əhəmiyyətini çox
gözəl anlayır və bilir ki, elm, yüksək texnologiyalar hansı ölkələrdədirsə
güc də onlardır. Bunu yaşadığımız 44 günlük Vətən müharibəsi də sübut
etdi. Cənab Prezidentin uzaqqörən siyasəti, qəbul etdiyi normativ-hüquqi
sənədlər ölkənin inkişafını sürətləndirdi, Qarabağ müharibəsindəki tarixi
qələbəmiz dünya dövlətləri içərisində ölkəmizin gücünü bir daha göstərdi.

Azərbaycan cəmiyyətinin informasiya təminatında, Azərbaycan
həqiqətlərinin və milli mənəvi dəyərlərin dünya informasiya məkanına
operativ ötürülməsində Azərbaycan Milli Kitabxanasının böyük xidmətləri
vardır. M.F.Axundov adına Milli Kitabxana nəinki Qafqazda, yerləşdiyi-
miz Avropa qitəsində, eləcə də bütün dünyada şöhrət tapan ən böyük milli
kitabxanalardan və ən iri kitabsaxlayıcılardan biridir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası öz fəaliyyətini Azərbaycan Respubli-
kasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin mədəniyyət, elm, təhsil, informa-
siya texnologiyaları və digər müvafiq sahələrə dair imzaladığı fərman və
sərəncamlar, dövlət proqramları, Nazirlər Kabinetinin, Mədəniyyət Nazir-
liyinin qərarları, göstəriş və tapşırıqları, eləcə də mövcud qanunvericiliyə
uyğun olaraq qurur, ölkədə elm, təhsil, mədəniyyətin inkişafı, milli-mənəvi
dəyərlərimizin, kitab və mütaliənin təbliği ilə əlaqədar bir sıra əhəmiyyətli
layihələr həyata keçirir. Kitabxana Azərbaycan gerçəkliklərinin dünyada
tanınması istiqamətində, xüsusilə də Qarabağ müharibəsi, Xocalı faciəsi,
20 Yanvar hadisələri barədə dünya ölkələrinə mütəmadi olaraq informasiya
göndərir.

Yeri gəlmişkən, logistika məhsulun, əmtəənin, servizin müştərinin
tələbatını ödəmək üçün hər hansı başlanğıc nöqtəsindən istehlak nöqtəsinə
qədər olan hərəkətinin idarə edilməsi prosesinə deyilir. Logistika sözünün
etimologiyası birmənalı deyil. Belə ki, qədim yunan dilində logos-idrak,
log-təffəkir, logismos-fikir hesablama planı, loqo-müzakirə etmək logis-
tika-hesablamaların praktik aparılma mədəniyyəti kimi mənalarını bildi-

rir. Antik dövrdə logistika ərzaqları, təchizatçıları nəqlətmə və yerdəyişmə mənasını daşıyırdı və o dövr üçün riyazi hesablama alqoritmləri məcmusu başa düşülürdü.

Bir elm sahəsi kimi logistika 1950-ci illərin əvvəllərində ilk dəfə olaraq ABŞ-da mülki sahədə formalaşmağa başladı. Logistikanın təkamülü baxımından XX əsrdə yaranmaqla onu bir neçə tarixi inkişaf mərhələlərinə bölmək olar:

- Birinci mərhələ 1920-1950-ci illəri əhatə edir. Belə ki, bu dövrdə logistika biznes fəaliyyətindən kənar idi və biznes fəaliyyəti üçün əhəmiyyətsiz hesab olunurdu;
- İkinci mərhələ 1950-ci illərin ortalarından 1970-ci ilə qədərki dövrü əhatə edir. Mütəxəssislər bu dövrü logistikanın yaranması dövrünə aid edirlər;
- Üçüncü mərhələ 1980-ci illərin ortalarına kimi müddəti əhatə edir. ABŞ Mİçiqan Universitetinin logistika üzrə nüfuzlu mütəxəssislərindən sayılan Donald Bauersons bu dövrü logistik intibah dövrü adlandırmışdır;
- Dördüncü mərhələ logistikanın perspektiv inkişaf mərhələsi adlanır. Bu mərhələ istehsal, təchizat satış və istehlak prosesinin hər birinə kompleks yanaşmaqla logistik sistemlərin tam qurulmasını nəzərdə tutur.

Logistika aşağıdakı yarım bölmələrə bölünür: Hərbi logistika, Biznes logistikası, Tədarük logistikası, Paylama logistikası, Satış logistikası, Nəqliyyat logistikası, Ehtiyat logistikası, Anbar logistikası, İnformasiya logistikası, Kompleks logistika, Ekoloji logistika, Qənaət logistikası, Şəhər logistikası və s.

İnformasiya logistikası isə kitabxanada mövcud olan informasiya resurslarının tələbatçı sorğusu əsasında hazırlanması və ən qısa zamanda ona çatdırılması prosesindən ibarətdir. Bu proses ənənəvi formada da ola bilər, rəqəmsal formada da. İnformasiya logistikası anlayışına çatdırılma, xidmət, saxlanma, informasiyanın komplektləşdirilməsi, hazırlanması və təhlükəsiz və operativ çatdırılma da daxildir. Kitabxana logistikasına tələb olunan informasiyanın doğru olması, səhv olduqda yenisinin yaradılıb istifadəyə operativ çatdırılması məsələləri də aid edilir. Bu zaman "İstifadəçi hər zaman haqlıdır" prinsipinə əməl olunur.

Kitabxana-informasiya logistik sistemlərin təhlili və sintezi zamanı yaranan konkret problemlərin həlli üçün müxtəlif iqtisadi səviyyələrdə proqram-məqsədli planlaşdırma, funksional sistemli təhlil, informasiya resurslarının analitik analizi, proqnozlaşdırma, modelləndirmə və s. kimi idarəetmə metodlarından müfəssəl bir formada istifadə olunur.

M.F.Axundov adına Milli Kitabxana informasiya logistikasının imkanlarından səmərəli istifadə edir. Pandemiya şəraitində yaşadığımız bu günlərdə Milli Kitabxanada informasiya resurslarını elektron formada istifadəçilərə çatdırmaq üçün bütün vasitələrdən istifadə olunur. Respublikamızda ən zəngin informasiya ehtiyatlarının M.F.Axundov adına Milli kitabxanada toplandığını nəzərə alaraq həmin kitabxana logistika mərkəzi funksiyasını yerinə yetirə bilər və burada logistik menecer ştatı yaradıla bilər.